

БЮЛЕТИН

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА
ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

БРОЙ 2
ФЕВРУАРИ 2022

Бюлетин

Център за оценка на риска
по хранителната верига

Издава:

Център за оценка на риска
по хранителната верига

Адрес:

гр. София, 1618, бул. ”Цар Борис III” № 136
<http://corhv.government.bg>,
corhv@mzh.government.bg
тел. 02/4273056

Дизайн и предпечат:

В.Евтимова
vevtimova@mzh.government.bg

СЪДЪРЖАНИЕ:

- Още по-надежден, научен и безпристрастен анализ и оценка на рисковете по агрохранителната верига за 10 години от създаването на ЦОРХВ
- НАУЧНА ОЦЕНКА НА АЧС във връзка с определяне на специфичните рискови фактори за поява и разпространение на АЧС преди населване на новорегистриран животновъден обект
- НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ: ропизъм на високопатогенни вируси на Инфлуенца А Н5 от епизоотията 2020/2021 при диви патици и гъски
- НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ: Пододерматитът при бройлери се повлиява положително от портокалова царевица
- НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ: Пестициди в питейната вода – Как ANSES допринася за опазване здравето на консуматора
- СТАНОВИЩЕ НА VfR: Съдържание на куркумин в хранителни добавки и възможно превишаване на допустимия дневен прием
- НАРЪЧНИК ЗА ВИДОВЕТЕ ОПАКОВКИ НА ПРОДУКТИ ЗА РАСТИТЕЛНА ЗАЩИТА
- Конференция на тема: "ONE – Health, Environment, Society – Conference 2022"
- Покана за набиране на стажанти за 2022 г.

ОЩЕ ПО-НАДЕЖДЕН, НАУЧЕН И БЕЗПРИСТРАСТЕН АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА РИСКОВЕТЕ ПО АГРОХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА ЗА 10 ГОДИНИ ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА ЦОРХВ

Център за оценка на риска по хранителната верига

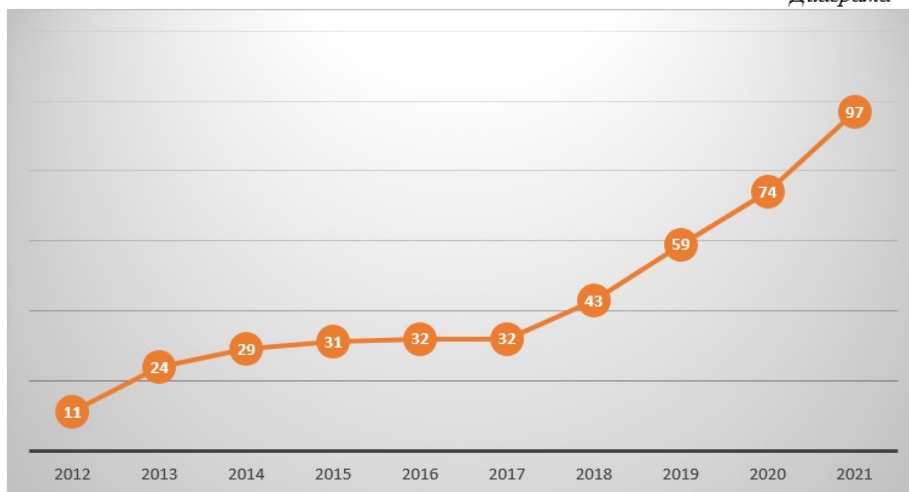
Центърът за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) е компетентен орган по смисъла на чл. 22, параграф 7 от Регламент (ЕО) No 178/2002 и работи съгласно принципите на Европейският орган по безопасност на храните (ЕОБХ) за извършване на независими научни оценки и оказва научна и техническа помощ за законодателството и политиката на страната във всички сфери, които пряко или косвено засягат безопасността на храните и фуражите.

ЦОРХВ предоставя независима информация по всички въпроси в тези сфери и обмена свързана с риска информация. Искания за становище се възлагат от Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ), като ЦОРХВ е неговият контактен център за България, Министерство на земеделието, храните и горите (МЗХГ), Министерство на здравето (МЗ), Министерство на околната среда и водите (МОСВ), Министерство на икономиката (МИ), Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ) или други държавни органи, физически или юридически лица. Със своите независими, научно обосновани оценки ЦОРХВ помага, от една страна на потребителите да направят своя информиран избор, а от друга на компетентните контролни органи да оценят ефекта от предприетите мерки за управление на

риска по хранителната верига. Освен това оценките на риска, изготвени от ЦОРХВ създават база за последващи анализи и за преценка на съотношението полза / риск в бъдеще, където и когато е уместно.

През 2021 г. се навършиха 10 години от създаването на ЦОРХВ и 6 години от както той бе отделен със специален закон, като самостоятелен орган към МЗм. С това се постигна по-независим, по-прозрачен подход в работата и управлението му и по-голяма финансова независимост. През изминалата 2021 г. Центърът запазва положителната си тенденция за увеличаване на изготвените оценки и анализи на риска по хранителната верига. В сравнение с 2016г. броят на направените оценки и научни обзори е нараснал почти три пъти, а качеството се е повишило, което е видно от диаграмата по долу:

Диаграма

през 2021 г. са изготвени 97 научни становища*, в сравнение с

- 2020 – 74;
- 2019 г. – 59;
- 43 през 2018;
- 32 през 2017;
- 32 през 2016 г.(година на получаване на относителна самостоятелност);
- 31 през 2015 г.;
- 29 през 2014 г.;
- 24 през 2013 г. и
- 11 през 2012 г.

*Забележка – за 2021 г. общо 97, в т.ч. 64 оценки на риска, 24 научни обзора и анализи и 9 оценки на досиета по мярка 16 от Програма за развитие на селските райони

Оценките на ЦОРХВ имат съветващ, препоръчителен, а не задължителен характер за бизнес операторите. Риск мениджърите и риск операторите имат свободата да вземат решенията по които рисковете ще се управляват до свеждането им до приемливо ниво. Всичко това следва да става при изпълнение на изискванията на Регламент 178/2002,

относно принципите за оценката на риска по агрохранителната верига и принципите за прозрачност при комуникацията на риска, относно прозрачността и устойчивостта на оценката на риска в хранителната верига, съгласно най-новият Регламент (ЕС) 2019/1381 за прозрачността и устойчивостта на оценката на риска. По този начин се повишава и доверието на консуматорите, че проблемите ще им бъдат решавани по един прозрачен начин с което доверието им към риск мениджърите се повишава.

И през настоящата 2022 г. ЦОРХВ, ще продължи да предоставя независими, обективни и безпристрастни научно обосновани анализи и оценки на риска, които имат препоръчителен, а не задължителен характер за риск мениджърите на политическо - МЗм, МЗ, МОСВ и на оперативно ниво (БАБХ) и други агенции и държавни институции) за да могат те да вземат най-правилните решения при оценката и управлението на рисковете за консуматора по цялата агрохранителна верига от „природата до трапезата“, от „полето до вилницата“, което напълно се вписва със „ЗЕЛЕНАТА СДЕЛКА“ на ЕС и с принципа за “ONE HEALTH” на СЗО.

НАУЧНА ОЦЕНКА НА АЧС ВЪВ ВРЪЗКА С ОПРЕДЕЛЯНЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ РИСКОВИ ФАКТОРИ ЗА ПОЯВА И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА АЧС ПРЕДИ НАСЕЛВАНЕ НА НОВОРЕГИСТРИРАН ЖИВОТНОВЪДЕН ОБЕКТ НАУЧНО СТАНОВИЩЕ

Доц. Илиян Костов, д.в.м.
Проф. Георги Георгиев, д.в.м.н.
Д-р Евгени Макавеев

Център за оценка на риска по хранителната верига

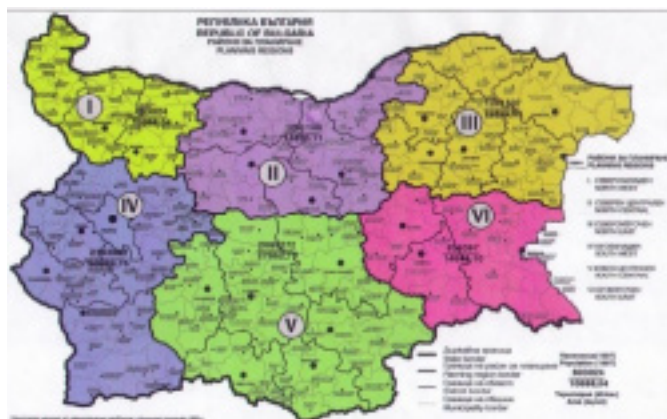
DOI 10.5281/zenodo.6244725

Въведение

Животновъдния обект № 4202-0073, собственост на Ангелина Лефтерова Дочева, находящ се в с. Радиново, община Марица, област Пловдив, която е част от Южния Централен регион, включващ и следните области – Пазарджик, Пловдив, Стара Загора, Смолян, Хасково и Кърджали. Благоприятното географско положение на Южния Централен регион се определя от разположението му в средните части на южна България. Европейски коридор № 10, свързващ Средна Европа с Предна Азия и Близкия изток, преминава през него и определя интензивен трафик на транзитни товари и пътници. На неговата територия се пресичат пътища, които свързват Югозападния и Югоизточния региони. На север границата следва билото на Средна Стара планина, където намира Троянският проход (Беклемето), който през зимата е почти непроходим. Това оскъпява транспортните превози. Западната му граница съвпада с източната граница на Югозападния регион. Източната граница на региона има административни функции. Тя достига държавната ни граница с Република Турция и Република Гърция. Тук при с. Капитан Андреево се отделя жп линия за Александрополис в Гърция. При прохода Маказа се строи нов път за Комотини (Гюмурджина) със средства на ЕС, който икономически ще съживи крайграничните територии и региона като цяло. През януари 2010 г. е открит ГКПП край

Златоград с шосе за Ксанти. Открит е найновият ГКПП при Ивайловград-Кипринос. Съществуват още проекти за прокарване на шосета на юг към Егейско море.

Карта №1. Административно делене на Р.България по региони (съгласно изискванията на НСИ)

Материалът може да прочетете на следния линк :

<https://bit.ly/3Kzjgip>

или като сканирате

QR кода:

РОПИЗЪМ НА ВИСОКОПАТОГЕННИ ВИРУСИ НА ИНФЛУЕНЦА А Н5 ОТ ЕПИЗООТИЯТА 2020/2021 ПРИ ДИВИ ПАТИЦИ И ГЪСКИ НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ

д-р Мадлен Василева

Център за оценка на риска по хранителната верига

гъски и запазва тропизма си към епитела на дихателните пътища (респиротропизъм). Естествената инфекция с вируса на НРАІ 2020 Н5 при евразийските Същински патици (подсем. Anatinae) и гъските също показва високо ниво на невротропизъм, тъй като и при двата вида се откриват мозъчни лезии, които са локализирани с експресия на вирусен антиген. Комбинацията от

Абстракт

Огнищата в птицефермите на високопатогенна Инфлуенца А по птиците (НРАІ) и особено случаите сред популациите на диви птици стават все по-чести и причиняват масова смъртност при много видове диви птици. Епизоотията 2020/2021 беше найголямата и най-смъртоносна, докладвана някога в Европа, а много нови видове птици дадоха положителен тест за НРАІ вирус за първи път. Епизоотията продължава със засилени темпове и в началото на 2022 г. в цяла Европа.

Това проучване изследва тропизма на НРАІ вируса при диви птици.

Тестван е модела на прикрепване на вируса 2020 Н5Н8 към чревните и дихателните тъкани на ключови видове птици и е характеризирана патология на естествено инфектирани евразийски свирачки (*Mareca Penelope*, сравнително дребна птица от семейство Патицови) и гъски (*Branta leucopsis*). Това проучване установи, че вирусът Н5Н8 2020 има високо ниво на тропизъм към чревния епител (ентеротропизъм) на гъски патици и

респиротропизъм, невротропизъм и евентуално ентеротропизъм допринася за успешната адаптация на 2020/2021 НРАІ Н5 вируси към популациите на диви водолубиви птици.

Цялият материал може да прочетете на следния линк :

<https://bit.ly/3I6UhkW>

или като сканирате

QR кода:

ПОДОДЕРМАТИТЪТ ПРИ БРОЙЛЕРИ СЕ ПОВЛИЯВА ПОЛОЖИТЕЛНО ОТ ПОРТОКАЛОВА ЦАРЕВИЦА

НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ

д-р Мадлен Василева

Център за оценка на риска по хранителната верига

Въпреки че има много предразполагащи фактори за дерматит на стъпалната възглавничка (пододерматит – ПД) при домашните птици, екип от изследователи вСАЩ се зае да определи ефекта от диетите с портокалова царевица върху това състояние. Пододерматитът може да се наблюдава при различни видове системи за производство на бройлери, с различна степен на тежест, като оказва силно влияние върху благосъстоянието на птиците, производствената стойност и намаляването на живото тегло.

Предразполагащи фактори

Идентифицирани са много предразполагащи фактори за развитието на пододерматит, включително качеството и дълбочината на постелята, вида на поилките и течовете на вода, възрастта на птиците и бионаличността на биотин в храната и други съставки. И все пак, един от най-значимите фактори за възникването и задълбочаването на ПД е мократа постеля.

Каротеноиди

Каротеноидите може да бъдат част от решението на проблема с възникването и развитието на ПД. За каротеноидите е доказано, че имат защитни ефекти при птиците и играят роля за здравето на кожата и перата. Каротеноидите, които не могат да се синтезират в организма и трябва да се консумират с храната, са група естествени пигменти, отговорни за жълтото, оранжевото и червеното оцветяване на плодовете, цветята и зеленчуците. Портокаловата/оранжевата царевица съдържа нива на каротеноиди от около 40-60 $\mu\text{g/g}$, докато широко разпространената жълта царевица съдържа средно около 10-20 $\mu\text{g/g}$.

Ето защо екипът от американски изследователи се зае да докаже положителния ефект от диетите,

съдържащи оранжева царевица, в сравнение с диети, съдържащи жълта или бяла царевица, за намаляване на тежестта на ПД при пилета бройлери, гледани на мокра постеля.

Изследване на жълта, бяла и оранжева царевица за хранене на бройлери и повлияване на пододерматита

Женски пилета Ross 708 (N = 960, по 40 птици на кошара) са поставени в кошари от 3,71 m² върху постеля от пресни борови стърготини при плътност на отглеждане от 0,08 m²/птица на 1-дневна възраст и проследени до 42-дневна възраст.

Птиците са отглеждани на два вида постеля – суха (контролна група) и мокра постеля (60% съдържание на влага) – и са хранени с една от следните 3 диети – оранжева царевица, жълта царевица или бяла царевица. Всяка комбинация на отглеждане с диета × постеля е повторена 4 пъти.

Цялият материал може да прочетете на следния линк :

<https://bit.ly/3i4t73u>

или като сканирате

QR кода:

ПЕСТИЦИДИ В ПИТЕЙНАТА ВОДА – КАК ANSES ДОПРИНАСЯ ЗА ОПАЗВАНЕ ЗДРАВЕТО НА КОНСУМАТОРА

НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ

Д-р Ирена Богоева

Център за оценка на риска по хранителната верига

Тъй като се разпръскват в околната среда, пестицидите могат да се трансформират в едно или повече други съединения, наречени "метаболити". Следователно активните вещества на пестицидите и техните метаболити могат да замърсят водните ресурси и да попаднат в питейната вода. ANSES (Френската агенция за храни, околна среда, здраве и безопасност) подкрепя властите при управлението на ситуации, при които регулаторните граници са надвишени, за да се гарантира здравето на консуматорите. Агенцията също така е разработила метод за идентифициране на метаболити на пестициди, които заслужават приоритетно внимание по отношение на здравните проблеми, свързани с консумацията на питейна вода.

Как пестицидните остатъци могат да замърсят питейната вода?

Терминът „пестициди“, използван в законодателството за питейна вода, обхваща голямо разнообразие от продукти за прилагане в растителната защита или за контрол на вредителите (определени биоцидни продукти) или паразити (ветеринарни или човешки противопаразитни лекарства).

Как се регулират остатъците от пестициди в питейната вода?

Наличието на пестициди в питейната вода се регулира от Европейска Директива, транспонирана във френското законодателство, което включва постоянен мониторинг на качеството на питейната вода. Тази Директива определя граници за качество на пестицидите и техните съответни метаболити (дадени са обяснения в последния параграф на статията): 0,1 µg/L за отделно вещество (с изключение

на по-опасните съединения алдрин, диелдрин, хептахлор и хептахлор епоксид, за които е определена границата за качество на 0,03 µg/L) и 0,5 µg/L за сумата от тези съединения.

По време на мониторинга на качеството, осъществяван от Регионалните здравни агенции, остатъци от пестициди или метаболити понякога се откриват над качествения лимит. При превишаване на лимита, разпоредбите предвиждат мерки за управление от местните здравни власти (взаимно свързване, разреждане, засилено третиране преди разпространение, по-голяма защита на ресурсите и т.н.), за да се възстанови съответствието на водата с лимита за качество във времевите рамки, предвидени от наредбите.

Тъй като регулаторната стойност от 0,1 µg/L не се основава на токсикологичен анализ или епидемиологични проучвания, тя не може да се използва за оценка на риска за здравето, ако бъде превишена. Ако тази граница е надвишена, се установяват максимални здравни стойности или VMAX и се предлагат като част от работата по колективна експертна оценка, извършвана от ANSES за всеки отделен случай, по искане на Генерална дирекция по здравеопазване. Тези максимални здравни стойности гарантират здравето на консуматора, дори когато лимитите са превишени. Позоваването на тези VMAX е предназначено да се използва само за ограничен период от време, през който трябва да бъдат приложени коригиращи действия като подобряване на качеството на водата от ресурса, въвеждане на третиране на питейната вода или смесване на вода чрез свързващи мрежи и др., за да се възстанови съответствието с качествения лимит.

За разлика от ограниченията за качество за други химикали, които обикновено се определят въз основа на здравни съображения, изборът

на европейски стандарти по отношение на пестицидите се основава на ALARA позицията, т.е. "As Low As Reasonably Achievable" (Толкова ниско, колкото е разумно постижимо) за да се опазят водните ресурси. Съдържанието на пестициди беше определено на 0,1 µg/L, на базата на прага на откриване по това време. На национално ниво, Генерална дирекция по здравеопазване е отговорна за изготвянето на годишни доклади за качеството на водата за „пестициди и метаболити“.

Материалът може да прочетете на следния линк :

<https://bit.ly/3J3jRsh>

или като сканирате

QR кода:

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРКУМИН В ХРАНИТЕЛНИ ДОБАВКИ И ВЪЗМОЖНО ПРЕВИШАВАНЕ НА ДОПУСТИМИЯ ДНЕВЕН ПРИЕМ СТАНОВИЩЕ НА VfR

инж. Светлана Савова,

Център за оценка на риска по хранителната верига

Куркумата или куркуминът не са известни само като подправка или като добавка в храните (E100). Хранителните добавки също могат да съдържат съставки от коренището на растението куркума, често под формата на екстракти, обогатени с куркумин. В допълнение, към тези продукти може да се добави и пиперин или обогатени с пиперин екстракти от пипер. Пиперинът може да увеличи бионаличността на куркумина, така че куркуминът да бъде добре абсорбиран от тялото.

При оценката на куркумина като добавка в храните (E100), Европейският орган по безопасност на храните (ЕОБХ) определи допустим дневен прием (ADI) за куркумин от 3 mg/kg телесно тегло на ден. ADI определя количеството на веществото, което може да бъде консумирано на дневна база през целия живот без риск за здравето. Германският федерален институт за оценка на риска (VfR) използва тази токсикологична референтна стойност като основа за оценка на рисковете за здравето от куркумин в храната, по-специално от хранителни добавки, обогатени с куркумин. В дългосрочен план общият прием на куркумин от всички източници не трябва да надвишава 3 mg/kg телесно тегло на ден. Освен хранителни добавки, източниците на куркумин също могат да бъдат добавки в храни или подправки. Ако тази стойност се превишава за по-дълъг период от време, дори леко, могат да възникнат неблагоприятни последици за здравето. Това се отнася особено за уязвимите групи от населението.

VfR е оценил по-специално рисковете

за здравето, които могат да бъдат свързани с консумация на хранителни добавки, съдържащи куркумин, към

които е добавен пиперин, за да се повиши бионаличността на куркумин. Въпреки това, тъй като точният състав на такива продукти може да варира значително, от гледна точка на VfR не е възможна обща оценка. Според специалистите, оценката винаги трябва да се прави въз основа на конкретен продукт с известен състав. В този контекст, съществува и фундаментална необходимост от изследване на токсичността на ппродукти, съдържащи куркумин с подобрена бионаличност. Един аспект тук е въпросът за възможно увреждащ ефект за черния дроб на тези продукти, на който все още не може да се отговори адекватно. Вече са наблюдавани потенциално увреждащи черния дроб ефекти при продукти, съдържащи куркумин с подобрена бионаличност, често чрез добавяне на пиперин. В някои случаи обаче тези продукти съдържат и други компоненти, които също може да бъдат (частично) отговорни за това.

Цялият материал може да прочетете на следния линк :

<https://bit.ly/3t0SGci>

или като сканирате

QR кода:

НАРЪЧНИК ЗА ВИДОВЕТЕ ОПАКОВКИ НА ПРОДУКТИ ЗА РАСТИТЕЛНА ЗАЩИТА

Център за оценка на риска по хранителната верига

Наръчникът за видовете опаковки на продуктите за растителна защита (ПРЗ) е разработен от Център за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) и Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ) с цел унифициране на заявяваните опаковки при попълване на Заявление за разрешаване за пускане на пазара и употреба на продукти за растителна защита (формуляр А) от фирмата заявитель. В Наръчника са отразени най-често използваните видове опаковки и основните им характеристики.

Наръчникът ще бъде допълван периодично при наличие на информация за други видове опаковки.

С наръчникът можете да се запознаете на следния линк :

<https://bit.ly/3u8zpFh>

или като сканирате

QR кода:

КОНФЕРЕНЦИЯ НА ТЕМА: "ONE – HEALTH, ENVIRONMENT, SOCIETY – CONFERENCE 2022"

Регистрацията за участие в международна конференция [#OneEU2020](#), 21-24 юни 2022 г., гр. Брюксел започна!

Регистрирайте се тук: <https://www.one2022.eu/user/login?destination=/conference-registration>.

- Краен срок за регистрация за участие на място - 29-ти април 2022 г.
- Няма ограничения за регистрацията за онлайн участие.

Как можем да произвеждаме храна, като съчетаем хуманно отношение към животните

и по-малко въздействие върху околната среда? Това е един от проблемите, които ще бъдат разгледани в рамките на тематичната сесия [#OnePlanet](#).

Научете повече на <https://www.one2022.eu/>

Участвайте и във видео конкурс, организиран от EFSA, тук: <https://www.one2022.eu/multimedia/youtube-video-contest>

КАНДИДАТСТВАЙТЕ КАТО СТАЖАНТ В ЕВРОПЕЙСКИЯТ ОРГАН ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ ПРЕЗ 2022 Г.

Европейският орган по безопасност на храните (ЕОБХ) има удоволствието да обяви покана за набиране на стажанти за 2022 г.

Предвидено е заплащане в размер на 1250 € на месец.

Поканата е насочена към наскоро дипломирани висшисти от цял свят (могат да кандидатстват както представители от ДЧ на ЕС, така и от трети страни).

Повече детайли относно поканата, включително критерии за подбор можете да намерите на електронна страница на ЕОБХ, тук:

<https://careers.efsa.europa.eu/jobs/efsa-traineeships-call-2022-297>

Стажът е предвиден с **продължителност до 1 година**, с местоположение **гр. Парма, Италия**.

Краен срок за кандидатстване - 25.04.2022 г., през електронната платформа на ЕОБХ, на посочения по-горе линк.

Селектираните стажанти ще работят в мултикултурна среда и ще развиват своите умения и компетенции в различни области от обхвата на дейност на ЕОБХ, като участват в ежедневните дейности на ЕОБХ, допринасяйки за създаването на по-устойчива система за безопасност на храните в ЕС.

Планирани дати за прием: септември - декември 2022 г.

Печатни издания на Център за оценка на риска по хранителната верига и Български контактен център:

- √ “Актуална информация от EFSA” 2/2021
- √ “Актуална информация от EFSA” 1/2021
- √ “Актуална информация от EFSA” 1/2020
- √ “Актуална информация от EFSA” 1/2019
- √ “Актуална информация от EFSA” 2/2019
- √ “Тенденции и източници на зоонози, зоонозни агенти и хранителни взривове в ес през 2017 г. Зоонозите остават на стабилни нива’.
- √ Научен доклад на европейския орган по безопасност на храните (EFSA) и европейския център за превенция и контрол на заболяванията (ECDC).
- √ “Анализ на тенденциите и източниците на зоонозни заболявания, зоонозни агенти и хранителни взривове през 2016 г. - Научен доклад на EFSA И ECDC
- √ Втори съвместен доклад на ECDC, EFSA и ЕМА за интегриран анализ на употребата на антимикробни средства и появата на антимикробна резистентност в бактерии от хора и продуктивни животни
- √ Разпространение, биологични и епизоотологични особености на високопатогенната инфлуенца по птиците от субтип H5N8 в Европа и България през 2016/2017г.
- √ Вредители при иглолистните видове от семейство борови (PINACEAE) в България

Всички печатни издания може да прочете on-line на следната страница:

<https://bit.ly/3uWDMvc>

Други информации в областта на оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига:

<http://corhv.government.bg/>

